

Nationale Parken met internationale allure

Notitie voor de begrotingsbehandeling Natuur

Stientje van Veldhoven

Lutz Jacobi

28 oktober 2014

Aanleiding

Het Nederlandse natuurbeleid is de laatste jaren grondig herzien. De ecologische hoofdstructuur werd nationaal natuurnetwerk, en de regie op het beheer van de natuurgebieden ging grotendeels van het Rijk naar de Provincie. Daarbij dreigde "het nationale park" tussen wal en schip te vallen. D66 en PvdA willen dat voorkomen, en de status van de nationale parken juist versterken, door in de meest bijzondere, kenmerkende gebieden extra te investeren in toerisme, toegankelijkheid en kwaliteit.

Nationale Parken in Nederland

Er zijn nu in Nederland 20 Nationale Parken die in oppervlakte variëren van 1300 ha (Groote Peel) tot 38.000 ha. (Oosterschelde). Veel parken zijn niet veel groter dan ongeveer 5000 ha. Nationale Parken in Nederland hebben tot nu toe in dienst gestaan van natuurdoelstellingen als natuurbescherming en -ontwikkeling, recreatie, educatie en onderzoek.

De huidige nationale parken in Nederland zijn maar beperkt bekend bij het brede publiek en buitenlandse toeristen. In andere landen hebben nationale parken vaak een steviger status, en een steviger merk met meer betekenis voor de consument en het bedrijfsleven. Dat kan hier ook.

Nederland heeft veel prachtige natuur, en een aantal plaatsen is in het bijzonder kenmerkend voor ons land. De wadden, de rivierendelta en de Veluwe zal iedere Nederlander herkennen. Door bijzondere natuurgebieden de status van Nationale Park te geven, en in die gebieden extra te investeren, zorgen we ervoor dat gasten uit binnen- en buitenland er optimaal van kunnen genieten. Dat biedt kansen voor ondernemers in de streek. Nationale Parken zijn gebieden van uitzonderlijk nationaal belang vanwege hun natuurlijk én cultureel erfgoed.

“Minder maar grotere gebieden, en een bijzondere natuurwaarde combineren met een hoge maatschappelijke waarde, en aantrekkingskracht voor bezoekers uit binnen- en buitenland”¹

Natuur is er niet alleen om beschermd te worden, maar ook om beleefd te worden. De groeiende toeristenstroom naar Nederland concentreert zich nu nog teveel op de grote steden en de cultuurattracties. Door gebieden met een hoogstaande nationale status te creëren worden toeristen uitgenodigd deze te bezoeken, wat in landen als Canada en Schotland met succes gebeurt. Dat betekent niet alleen meer aandacht voor het natuurgebied zelf, maar ook voor de streek eromheen.

¹ Motie Van Veldhoven Jacobi ([33750-XIII-61](#)),

Niet alle bijzondere natuur heeft ook de eigenschappen om nationale natuurpark te worden. Een Nationaal Park 'nieuwe stijl' heeft:

- *Een minimale omvang van 5.000 ha.*

Van Nationale Parken wordt een hoge kwaliteit en kwantiteit verwacht, en dat komt met een bepaalde schaalgrootte. Ze spreken (inter)nationaal tot de verbeelding als grote eenheden natuur van internationaal belang. Ze hebben perspectief om ook in de toekomst deze bijzondere betekenis te houden. Ze gelden als kenmerkend natuurlijk erfgoed van Nederland en worden op systeemniveau begrensd.

- *De mogelijkheid meer dan natuur te bezoeken*

Als er naast een natuurgebied een historisch stadje ligt, een terrein voor ecotoerisme, of een gebied waar verantwoorde agrarische activiteiten plaatsvinden, kunnen deze ook worden betrokken in het Nationale Park 'nieuwe stijl'. Zo kunnen trekpleisters elkaars aantrekkelijkheid verhogen, kan de streek profiteren van de aanwezigheid van een Park, en profiteren ze van elkaars toegankelijkheid. De vraag of en op welke manier de streek rondom bijzondere natuur onderdeel wordt van een nationale parel, is nadrukkelijk de afweging in de regio.

- *Partnership in de parken*

Belangrijk voor succesvolle en geliefde Nationale Parken is een gezonde relatie tussen natuur en samenleving. Terwijl de natuurwaarden voorop staan, moet een park gedragen worden door de omgeving, en mag het daarvoor ook meerwaarde hebben. Ondernemers in de omgeving houden rekening met het park, maar mogen er ook van profiteren. De parken staan open voor initiatieven van ondernemers, omwonenden, liefhebbers en creatieven, vanuit het uitgangspunt dat verschillende doelen elkaar kunnen versterken. Theater in het bos, ecotoerisme en duurzame landbouw en veeteelt kunnen goed samen met natuur. En van ecosysteemdiensten zoals schoon water maken bedrijven dankbaar gebruik en leveren daarvoor tegenprestaties. Er komen betere mogelijkheden voor duurzame financiering van het beheer, door gerichte implementatie van verdienmodellen

- *Een sterk merk*

Bezoekers denken in belevingen en ervaringen. Nationale Parken bieden ervaringen en belevingen die passen bij hun ecologische en cultuurhistorische waarden. In Parken mag geleefd, geleerd en gespeeld worden. Door zonering en slim geleiden van bezoekers wordt tegelijkertijd kwetsbare natuur beschermd. Terreinbeheerders en bedrijven bieden exclusieve mogelijkheden om van deze natuur te genieten. Businesscases leiden weer tot investeringen in deze gebieden. Alle Nationale Parken hebben dezelfde uitstraling, en hetzelfde kwaliteitsniveau van toegankelijkheid, beleving en educatie. 'Nationaal Park' moet als sterk merk worden uitgedragen door de Parken zelf. Branding en in navolging daarvan het stimuleren van de vraag dragen bij aan groei van het jaarrond toerisme en grotere bestedingen in het gebied. Het merk, waar kwaliteits- en omgevingscriteria aan zijn verbonden, versterkt de positie van de parken gezamenlijk. Daarbinnen is uiteraard ook ruimte voor het uitdragen van de specifieke identiteit van elk park.

- *Een slagvaardig governance model*

Door de decentralisatie van het natuurbeleid ontbreekt het aan een heldere landelijke context voor de nationale parken. De huidige positie is diffuus. Overlegorganen voor nationale parken hebben weinig zeggingskracht meer met het wegvallen van de juridische basis onder hun taken uit de oude

Regeling aanwijzing Nationale Parken. Daarmee is ook het fundament onder het platform voor de nationale parken (SNP) weg gevallen. D66 en PvdA willen een lichte maar efficiënte Autoriteit Nationale Parken inrichten, onder regie van de Staatssecretaris voor Natuur. Hierin moet dan zowel het nationale belang als het belang voor de regionale economie worden georganiseerd. Stakeholdermanagement moet in dat model een plaats krijgen.

Hoe?

- In de Natuurwet komt een artikel waarmee de Minister de verantwoordelijkheid krijgt een Autoriteit Nationale Parken (ANP) in te stellen.
- In de Natuurwet komt een artikel waarmee de Minister de bevoegdheid krijgt de Status van Nationale Park te verlenen, op voordracht van de ANP, volgens regels die bij AmvB gesteld kunnen worden.
- De ANP bestaat uit vertegenwoordigers van EZ, Provincies, van de toerismesector (bijvoorbeeld NBTC Holland Marketing) en ondernemers, terrein behorende organisaties en natuurorganisaties.
- De ANP is verantwoordelijk voor:
 - De ontwikkeling en het beheer van een sterk merk Nationaal Park.
 - Selectie van de Nationale Parken
 - Controle op de kwaliteit van Nationale Parken, volgens bovengenoemde eisen.
 - Advies en ondersteuning bij de ontwikkeling van bestaande en aspirant- Nationale Parken, zowel op ecologisch als op economisch gebied.
 - Sturing op de combinatie natuur, beleven en ondernemen.
- De ANP krijgt hiervoor in 2015 1 miljoen euro, en vanaf 2016 een veelvoud daarvan te besteden.
 - De middelen worden weggehaald bij die voor de uitvoering van de Natuurvisie.
- Nationale Parken blijven zelfstandig, maar committeren zich wel aan branding en het eisenpakket van de RNP.

Een eerste plan voor hoe en wat de Nationale Park moeten zijn, wordt uitgewerkt door een Nationale Natuurtafel, waar de ondertekenaars van het Natuurpact (de Provincies), vertegenwoordigers van TBO's, de toerismesector, het IUCN en eventueel andere natuurorganisaties, een vertegenwoordiger van de Europese Commissie en een adviseur van een andere Autoriteit Nationale Parken (bijvoorbeeld de Schotse) aanzitten. De tafel schrijft ook een eerste tranche van maximaal 5 Nationale Parken uit, waarna de nieuwe ANP de eerste aanvragen beoordeelt.